

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ
ЧЕРНІГІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

10 березня 2016 року

м. Чернігів

№41 -рк

Справа № 02-05/41-2015

**Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу**

Адміністративна колегія Чернігівського обласного територіального відділення, розглянувши матеріали справи № 02-05/41-2015 про порушення публічним акціонерним товариством «Чернігівобленерго» законодавства про захист економічної конкуренції та подання відділу досліджень та розслідувань з попередніми висновками від 22.01.2016 № 01 - пв,

ВСТАНОВИЛА:

02.12.2015 до територіального відділення надійшла заява Особи 1 (вул. *****, м. Чернігів, 14030, надалі - Заявник) вхідний № 02-01/2/2469, в якій Заявник скаржить на неправомірну, на його думку, відмову публічним акціонерним товариством «Чернігівобленерго» (юридична адреса: вул. Горького, 40, м. Чернігів, 14000, ідентифікаційний код 22815333, надалі – ПАТ «Чернігівобленерго», Товариство, Відповідач) в укладенні договору на користування електричною енергією.

Розпорядженням адміністративної колегії територіального відділення від 16.12.2015 за № 41 - 2015/1-рп/к розпочато розгляд справи № 02-05/41-2015 за ознаками вчинення ПАТ «Чернігівобленерго» порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополюним становищем на ринку постачання електроенергії за регульованим тарифом в межах власних мереж, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

За результатами розгляду справи та зібраних доказів встановлено наступне.

ПАТ «Чернігівобленерго» є юридичною особою, зареєстрованою державним реєстратором 22.05.1995 (номер запису 10641050030004479).

У своїй діяльності керується Законами України «Про природні монополії», «Про електроенергетику», постановами Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики (надалі – НКРЕ): від 13.06.1996 №15 «Про затвердження Умов та Правил здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами», зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 26.07.1996 408/1433, із змінами (надалі – Умови та Правила), від 13.06.1996 № 15/1 «Про затвердження Умов та Правил здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом», зареєстрованою у Міністерстві юстиції України 08.08.1996 за № 433/1458 (надалі – Умови та Правила з постачання), іншими законодавчими та нормативно-правовими актами України, а також рішеннями органів управління Товариства, прийнятими у межах їх компетенції, положеннями, внутрішніми правилами, процедурами, регламентами та іншими локальними правовими актами Товариства, прийнятими відповідно до статуту затвердженого протокольним рішенням загальних зборів акціонерів від 18.04.2011 №7.

Основними видами діяльності ПАТ «Чернігівобленерго» є передача та розподіл електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами (ліцензія від 22.09.2005 №220524, яка замінена в зв'язку зі зміною назви Товариства, на ліцензію серія АГ №500367, виданою НКРЕ 19.05.2011) та постачання електричної енергії за регульованим тарифом (ліцензія серія АБ № 220525, яка видана НКРЕ і почала діяти з 19.09.1996 та у зв'язку із зміною назви Товариства НКРЕ 19.05.2011 видано ліцензію, серія АГ № 500368, (надалі - Ліцензія).

Вид діяльності за КВЕД - 2010:

- 35.13 розподілення електричної енергії;
- 35.11 виробництво електроенергії;
- 35.14 торгівля електроенергією.

У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» Товариство є суб'єктом господарювання.

Дослідження на ринку постачання електричної енергії за регульованим тарифом і визначення на ньому становища ПАТ «Чернігівобленерго» проведено згідно зі статтею 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Методикою визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженою розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (надалі – Методика).

Об'єктом дослідження щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є публічне акціонерне товариство «Чернігівобленерго» (вул. Горького, 40, м. Чернігів, 14000, ідентифікаційний код 228153325261).

Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких визначається монопольне становище.

Товарами, щодо яких визначається монопольне (домінуюче) становище, є послуги з постачання електроенергії за регульованим тарифом в межах власних мереж.

Основними споживачами послуг ПАТ «Чернігівобленерго» в межах Чернігівської області, щодо яких проводилось дослідження, є фізичні особи.

Визначення товарних меж ринку

Товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах яких споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого (пункт 5.1. Методики).

ПАТ «Чернігівобленерго» здійснює господарську діяльність і у розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

Постачання електроенергії за регульованим тарифом в межах власних мереж (надалі – Послуги) ПАТ «Чернігівобленерго» надає на підставі Ліцензії.

Послуги надаються на платній основі відповідно до тарифів, є продуктом діяльності підприємства, призначеним для реалізації і розглядаються як товар, який не має заміників.

Враховуючи, що Послуги мають специфічні якісні показники, взаємозамінні послуги, подібні за призначенням, споживчими властивостями, фізичними, технічними, експлуатаційними властивостями та характеристиками, відсутні.

В зв'язку з цим товарні межі ринку обмежені послугами з постачання електроенергії за регульованим тарифом.

Визначення територіальних (географічних) меж ринку

Територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установаження мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача, придбання товарів (товарної групи), що належить до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним (пункт 6.1. Методики).

Територіальні межі ринку визначаються згідно Ліцензії. Відповідно до постанови НКРЕ від 17.08.2005 № 663 (надалі – Постанова) територією здійснення ліцензованої діяльності є Чернігівська область.

Часові межі ринку

Часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно – грошових відносин між продавцями

(постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок із сталою структурою (пункт 7.1. Методики).

ПАТ «Чернігівобленерго» здійснює господарську діяльність з постачання електроенергії за регульованим тарифом в межах власних мереж на підставі отриманої Ліцензії. Відповідно до Постанови Ліцензія є дійсною необмежений період часу.

Часовими межами ринку визначено 2015 рік та січень – лютий 2016 року.

Розрахунок частки суб'єкта господарювання на ринку

Враховуючи, що монопольне (домінуюче) становище ПАТ «Чернігівобленерго» визначається відповідно до абзацу першого частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», коли суб'єкт господарювання не має жодного конкурента на відповідному ринку, то розрахунок частки не є доцільним, оскільки очевидно, що його частка в такому випадку становить 100 %.

Визначення потенційних конкурентів

Потенційні конкуренти ПАТ «Чернігівобленерго» на ринку постачання електроенергії за регульованим тарифом в межах його мереж відсутні.

Крім цього, для потенційних конкурентів мають місце адміністративні бар'єри для вступу на ринок, оскільки для здійснення господарської діяльності на вищевказаному ринку необхідно отримати ліцензію.

Визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єкта господарювання на ринку

ПАТ «Чернігівобленерго» за результатами діяльності в 2015 році та січні – лютому 2016 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку з постачання електроенергії за регульованим тарифом в межах власних мереж з часткою 100% в територіальних межах Чернігівської області.

Положеннями статті 19 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що відносини між учасниками договірних відносин у сфері житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на договірних засадах. Учасниками відносин у сфері житлово- комунальних послуг є: власник, споживач, виконавець, виробник.

Пунктом 1 частини першої статті 20 Закону України «Про житлово- комунальні послуги» споживачеві надано право одержувати вчасно та відповідної якості житлово-комунальні послуги згідно із законодавством та умовами договору на надання житлово-комунальних послуг, а пунктом 1 частини другої цієї ж статті встановлений обов'язок укласти договір на надання житлово- комунальних послуг, підготовлений виконавцем на основі типового договору.

При цьому, згідно пункту 3 частини другої статті 21 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець також зобов'язаний підготувати та укласти із споживачем договір на надання житлово- комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов його

виконання згідно з типовим договором.

Відповідно до статті 714 Цивільного кодексу України за договором постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу одна сторона (постачальник) зобов'язується надавати другій стороні (споживачеві, абонентові) енергетичні та інші ресурси, передбачені договором, а споживач (абонент) зобов'язується оплачувати вартість прийнятих ресурсів та дотримуватись передбаченого договором режиму її використання, а також забезпечити безпечну експлуатацію енергетичного та іншого обладнання.

Статтями 24, 26 Закону України «Про електроенергетику» передбачено: енергопостачальник, що здійснює постачання електричної енергії на закріпленій території, **не має права відмовити замовнику (споживачу), електроустановки якого розташовані на такій території, в укладанні договору про постачання електричної енергії' (договору про користування електричною енергією)** за умови, що нова електроустановка замовника приєднана або потужність для діючої електроустановки спожива збільшена в установленому законодавством порядку. Споживання енергії можливе лише на підставі договору з енергопостачальником.

Взаємовідносини між громадянами (далі - споживачі електричної енергії) та енергопостачальниками визначені Правилами користування електричною енергією для населення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 26.07.1999 N1357 (надалі – Правила користування), які є обов'язкові для виконання споживачами та електропостачальником.

Відповідно до пункту 3 Правил користування:

- споживання електричної енергії здійснюється на підставі договору про користування електричною енергією між споживачем і енергопостачальником, що розробляється енергопостачальником згідно з Типовим договором про користування електричною енергією і укладається на три роки;

- енергопостачальники, що здійснюють постачання електричної енергії на закріпленій території, **не мають права відмовити споживачу, об'єкти якого розташовані на цій території, в укладенні договору про користування електричною енергією.**

27.05.2015 Заявник звернувся до ПАТ «Чернігівобленерго» із заявою щодо укладення з ним договору на користування електричною енергією (відповідно до пункту 7 Правил користування) та надав копії документів, необхідних для його укладення, отримані Товариством 27.05.2015 вхідний №552-Д.

Згідно інформації Управління архітектури та містобудування Чернігівської міської ради (лист від 08.12.2015 №01-18/3833) за адресою м. Чернігів, вул. ***** розташований об'єкт нерухомості Заявника (житловий будинок).

Листом від 25.06.2015 за №. 551 -Д, ПАТ «Чернігівобленерго» відмовило

в укладенні договору про користування електричною енергією посилаючись на те, що із заявою про укладення договору про користування електричною енергією за тією ж адресою також звернулася Особа 2.

Доводи Відповідача про те, що звернення Особи 2 про укладення з ним договору про користування електричною енергією за адресою: м. Чернігів, вул. *****, унеможливило укладення з Особою 1, такого договору, не ґрунтуються на чинному законодавстві

Таким чином, бездіяльність ПАТ «Чернігівобленерго» щодо не укладення із Особою 1 договору про користування електричною енергією на підставі його заяви від 27.05.2015 є порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку постачання електроенергії за регульованим тарифом в межах власних мереж, яке призвело до ущемлення інтересів споживача і було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

Неправомірність вищевказаних дій ПАТ «Чернігівобленерго» підтверджується рішенням Деснянського районного суду м. Чернігова від 23.10.2015 (справа №750/5658/15 – ц), що набрало чинності 03.12.2015 (ухвала Апеляційного суду Чернігівської області у справі 150/5658/15-ц від 03.12.2015).

Відповідно до пункту 26 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (зі змінами), ПАТ «Чернігівобленерго» та Заявнику було надіслано копії подання з попередніми висновками № 01 – пв від 22.01.2015 у справі № 02-05/41-2015 (надалі – Подання) з пропозицією надати свої заперечення, зауваження щодо висновків, зроблених у Поданні.

Заперечень від Відповідача та Заявника на подання про попередні висновки у справі до територіального відділення не надходило.

На засіданні адміністративної колегії Особа 1 підтвердила, що на час розгляду справи №02-05/41 - 2015 договір про користування електричною енергією з ним не укладено, послуги з електропостачання він не отримує та просив застосувати до Товариства максимально можливі штрафні санкції.

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт та послуг) ПАТ «Чернігівобленерго» за 2015 рік склала 1 457 180 791,74 грн.

При визначенні розміру штрафу адміністративна колегія врахувала наступні обставини:

- повторність порушень законодавства про захист економічної конкуренції з боку ПАТ «Чернігівобленерго» (рішення адміністративної колегії № 07 –рк від 20.11.2015 № 17 – рк від 26.11.2015)

- сприяння з боку ПАТ «Чернігівобленерго» розгляду справи № 02-05/41-2015.

Враховуючи вищевикладене, на підставі статей 12¹, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статей 48, 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктів 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року №32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за №291/5482 (із змінами), керуючись пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за №90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року №169-р) (із змінами), адміністративна колегія:

ПОСТАНОВИЛА :

1. Визнати, що публічне акціонерне товариство «Чернігівобленерго» за результатами діяльності у 2015 році, січні – лютому 2016 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з постачання електроенергії за регульованим тарифом у межах власних мереж з часткою 100% в територіальних межах Чернігівської області.

2. Визнати, що бездіяльність публічного акціонерного товариства «Чернігівобленерго» (місце знаходження: вул. Горького, 40, м. Чернігів, 14000, ідентифікаційний код 22815333), яка полягала в не укладанні із Особою 1 договору про користування електричною енергією на підставі його заяви від 27.05.2015 всупереч вимогам діючого законодавства в сфері енергетики є порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку постачання електроенергії за регульованим тарифом в межах власних мереж, яке призвело до ущемлення інтересів споживача, і було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

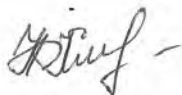
3. За порушення, вказане в пункті 2 цього рішення, накласти на публічне акціонерне товариство «Чернігівобленерго» штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

Штраф, згідно зі статтею 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання копії рішення про накладення штрафу.

Відповідно до статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції», рішення може бути оскаржено до господарського суду Чернігівської області у двомісячний строк з дня його одержання.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати територіальному відділенню документи, що підтверджують сплату штрафу.

Голова колегії

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'K. K...' with a horizontal line extending to the right.

Н. Казацька